

линних композицій: одну алею та п'ять гаїв Приморського парку із зазначенням року закладення, площі та кількості екземплярів. Вказано меморіальні, старовікові дерева парку. Відзначено нові елементи, що увійшли до структури парку в 2013 р. Запропоновано шляхи подальшої реконструкції цього меморіального парку арборетуму НБС – ННЦ із покращенням екскурсійного маршруту його території.

Ключові слова: Приморський парк, інтродукція, реконструкція.

Zykova V.K., Uleyskaya L.I., Koba V.P., Gerasimchuk V.N., Kharchenko A.L., Spotar Ye.N. Formation of Dendrological Collections in Primorsky Park of Nikitsky Botanical Garden, its Modern State and Perspectives for the Reconstruction

The analysis of a scientific composition of woody plants in Primorsky Park in Arboretum of NBG – NSC containing 153 taxons has been done for the first time. Twenty three rare and not very spreading woody exots growing in this park, perspective for using in the parks of the warmest sea-side zone of South Coast are selected. The evaluation of their drought-resistance and frost injury is given. Six monumental plant compositions (one alley and five groves) of Primorsky Park with indication of the year of foundation, area and number of specimen are described. The memorial, ancient trees in the park are indicated. The new elements in the structure in 2013 are marked. The ways of further reconstruction of this memorial park from Arboretum of NBG–NSC with an improved excursion route on its territory are suggested.

Key words: Primorsky Park, arboretum, plant composition, introduction, reconstruction.

УДК 712.[253+3]:58.006 *Наук. співроб. Л.В. Калашинікова, канд. біол. наук; ст. наук. співроб. В.Л. Рубіс, канд. біол. наук; зав. лаб. Н.М. Дойко, канд. біол. наук; зав. лаб. Н.С. Бойко, пров. інж. Л.М. Кридюк; пров. інж. М.В. Катревич – Державний дендрологічний парк "Олександрія" НАН України, м. Біла Церква*

ЕКСПОЗИЦІЙНІ ДІЛЯНКИ ДЕРЖАВНОГО ДЕНДРОЛОГІЧНОГО ПАРКУ "ОЛЕКСАНДРІЯ" НАН УКРАЇНИ ЯК ОБ'ЄКТИ ЕКОЛОГІЧНОЇ ПРОСВІТИ ТА ВИХОВАННЯ

Наведено дані загального колекційного фонду фіторізноманіття Державного дендрологічного парку "Олександрія" НАН України, рік створення та таксономічний склад ботанічних колекцій експозиційних ділянок: "Фрутіцетум", "Коніферетум", "Сірінгарій", "Рідкісні рослини", "Розарій", "Виткі рослини", "Трав'яні багаторічники". Висвітлено основні принципи формування колекцій – систематичний, біоморфологічний та художньо-декоративний. Зазначено науковий та естетичний потенціал експозиційних ділянок як об'єктів екологічної просвіти та виховання відвідувачів.

Ключові слова: експозиційні ділянки, ботанічні колекції, гарноквітучі чагарники, рідкісні рослини, виткі рослини, трав'яні багаторічники, екологічна просвіта.

Вступ. Дендрологічні парки в сучасних умовах – це важливі осередки збереження біологічного різноманіття, які в останні десятиріччя набувають великого значення у житті суспільства як природоохоронні та просвітницькі установи [1, 2, 4]. На необхідність збереження біорізноманіття спрямовані зусилля всієї світової спільноти в рамках проведеного ООН "Десятиліття освіти для сталого розвитку" (2005-2014 рр.) [11]. З прийняттям Міжнародною радою з охорони рослин (BGCI) концепції сталого розвитку прийнято нову навчальну стратегію, основним принципом якої є екологічне навчання.

У всьому світі біологічні об'єкти є центрами екологічної тріади: екоосвіта – ековиховання – екопросвіта, яка займає провідне місце в екологізації еко-

номіки багатьох країн. З метою екологічної просвіти в останні роки створюються туристичні науково-навчальні і науково-пізнавальні маршрути, найпоширенішими з яких є комплексні за призначенням екологічні стежки.

Постановка проблеми. Організація екологічної стежки є специфічною формою екологічного виховання населення і одним із засобів проведення еколого-освітньої роботи у дендропарку "Олександрія". Вона надає змогу ознайомити школярів, студентів, вчителів, ботаніків та інших відвідувачів з унікальними ботанічними колекціями, зібраними впродовж декількох десятиліть кількома поколіннями співробітників дендропарку. Експозиційні ділянки: "Фрутіцетум", "Коніферетум", "Сірінгарій", "Рідкісні рослини", "Розарій", "Виткі рослини", "Трав'яні багаторічники" – є науково – інформаційною базою для фундаментальних та прикладних досліджень з дисциплін природничого профілю, які використовуються при вивченні спецкурсів: "Інтродукція рослин", "Географія рослин", "Гідрофільні рослини", "Екологія та охорона навколишнього середовища", "Фітопатологія", "Лісове та садово-паркове господарство" та багато інших.

Ботанічні установи України мають унікальні наукові колекції, які відображають історію досліджень її флори починаючи з XVIII ст. Зважаючи на світове значення цих колекцій, найважливіші з них, зокрема і колекції дендропарку "Олександрія", внесено до Державного реєстру об'єктів, які становлять Національне надбання України [3].

Метою роботи є висвітлити науковий і естетичний потенціал ботанічних колекцій, створених на експозиційних ділянках дендропарку "Олександрія", показати їхню екологічну цінність і спрямувати увагу відвідувачів на збереження біорізноманіття.

Результати дослідження. Сучасний колекційний фонд фіторізноманіття дендропарку налічує 2021 видів та культиварів [6, 7], а експозиційні ділянки відповідають основним характеристикам колекційно-експозиційних ділянок, якими є такі: наявність видового, формового та сортового різноманіття декоративних рослин; популяризація певних груп рослин: шпилькових, рідкісних, витких та ін.; цікаве планування територій та різноманітність композиційних рішень; можливість вільного доступу відвідувачів до огляду експозицій [8].

Першим із сучасних експозиційних ділянок дендропарку "Олександрія", який започатковано у 50-х роках ХХ ст. (1950-1960 рр.) біля адміністративного будинку (наукова зона), був "Фрутіцетум". У 1985 р. в цій зоні створено ділянку бузку – "Сірінгарій". Основним принципом їхнього формування є філогенетичний або систематичний, який базується на підборі рослин методом родових комплексів. У рослин, які належать до одного роду, є багато спільного в габітусі, формі крони, фактурі та кольорі кори, листя, квітів, формі стовбура та інших ознак. Поєднання у спільних насадженнях рослин різних видів одного роду підкреслює і посилює їхні декоративні властивості, створює композиційну єдність. Тип планування обох ділянок – регулярний, вздовж насаджень прокладено доріжки, з яких зручно оглядати рослини.

Ділянка гарноквітучих чагарників ("Фрутіцетум") має форму чотирикутника площею 1,2 га. На теперішній час на ній представлено 206 видів та 34 культивари, найбільшими за кількістю таксонів є 10 родів. Дані наведено в таблиці.

Табл. Основні характеристики колекцій експозиційних ділянок дендропарку "Олександрія"

Назва ділянки	Рік створення	Площа, га	Тип планування	Основні родини, роди	Кількість таксонів		
					видів і гібридів	різно-видів	культivarів
Фрутицетум	1960	1,20	регулярний	Berberidaceae Torr. et Gray.	13	–	1
				<i>Berberis</i> L.	12	–	1
				Caprifoliaceae Vent.	16	–	6
				<i>Lonicera</i> L.	7	–	6
				Fabaceae Lindl.	34	–	2
				<i>Caragana</i> Lam.	13	–	–
				<i>Colutea</i> L.	6	–	–
				Hydrangeaceae Dum.	26	–	12
				<i>Philadelphus</i> L.	13	–	11
				<i>Deutzia</i> Thunb.	10	–	1
				<i>Hydrangea</i> L.	3	–	1
				Rosaceae Juss.	72	–	7
				<i>Crataegus</i> L.	22	–	2
				<i>Spiraea</i> L.	21	2	2
<i>Sorbus</i> L.	7	2	1				
<i>Rosa</i> L.	4	–	–				
Сірінгарій	1985	0,46	регулярний	Oleaceae Lindl.	–	–	–
				<i>Syringa</i> L.	3	–	34
Коніферетум	2008	0,44	ландшафтний	Cupressaceae F.W.Neger.	18	–	117
				<i>Juniperus</i> L.	10	–	75
				<i>Chamaecyparis</i> Spach.	4	–	16
				<i>Thuja</i> L.	2	–	26
				Pinaceae Lindl.	23	–	32
				<i>Picea</i> A. Dieter.	10	3	19
				<i>Pinus</i> L.	8	1	6
				<i>Abies</i> Mill.	3	2	3
				Taxaceae S.F. Gray.	4	–	17
				<i>Taxus</i> L.	4	–	17
Розарій	2013	0,20	регулярний	Rosaceae Juss. <i>Rosa</i> L.	1	–	115
				Alliaceae Agardt <i>Allium</i> L.	3	–	–
Рідкісні рослини	2010	0,02	регулярний	Iridaceae Juss. <i>Crocus</i> L.	3	–	–
				Fabaceae Lindl.	–	–	–
				<i>Chamaecytisus</i> Link.	3	–	–
				Ranunculaceae Juss.	3	–	–
				<i>Aquilegia</i> L.	2	–	–
Виткі рослини	2007	–	ландшафтний	Rosaceae Juss.	5	–	–
				Bignoniaceae Juss.	–	–	–
				<i>Campsis</i> Lour.	2	–	2
				Caprifoliaceae Juss.	–	–	–
				<i>Lonicera</i> L.	5	–	1
				Celastraceae R.Br.	–	–	–
				<i>Celastrus</i> L.	3	–	–
Vitaceae Juss.	–	–	–				
<i>Ampelopsis</i> Michx.	3	–	–				
<i>Parthenocissus</i> Planch.	2	1	–				
<i>Vitis</i> L.	3	–	–				
Трав'янисті багаторічники	2004–2010	0,8	регулярний	Hemerocallidaceae Brown	–	–	–
				<i>Hemerocallis</i> L.	4	–	21
				Iridaceae Juss. <i>Iris</i> L.	7	1	38
				Paeoniaceae Rudolphy	–	–	–
				<i>Paeonia</i> L.	5	2	2
Liliaceae Juss. <i>Tulipa</i> L.	3	–	20				

"Сірінгарій" має форму трикутника і займає площу 0,46 га (рис. 1). Колекція бузку нараховує 3 види і 34 культивари *Syringa vulgaris* L. української та зарубіжної селекції (табл.). Більша частина – це культивари (50 %) французької селекції: 'M-me Antuan Buchner' (D), 'Emile Lemoine' Lemn. (D), 'Lemoinei' Lemn. (D), 'Andenken an Ludwig Spaeth' Spaeth (S), 'Congo' Lemn. (S), 'President Grevy' Lemn. (D), 'Belle de Nancy' Lemn. (D), 'Capitaine Baltet' Lemn. (S) та ін., є також сорти німецьких, голландських та вітчизняних авторів. Культивари української селекції представлені – 'Maximowicz' Lemn. (D), 'Taras Bulba' Rubst., Jogl., Lyarn. (D), 'Bogdan Khmelnickiy' Rubst., Jogl., Lyarn. (D), 'Ogni Donbassa' Rubst., Jogl., Lyarn. (D). За особливостями будови квітки в колекції переважають махрові сорти – 72 %. За забарвленням вони: лілові – 28 %, білі – 23 %, рожеві – 17 %, мажентові – 16 %, пурпурні – 14 %, фіолетові – 1 %, блакитнуваті – 1 %. Цвітіння однієї рослини триває від 10 до 20 днів.

Рис. 1. Загальний вигляд експозиції "Сірінгарій"

Ділянку хвойних рослин ("Коніферетум") створено у 2003-2008 рр. Вона має форму чотирикутника, який займає площу 0,44 га. Тип її планування – ландшафтний (рис. 2).

Рис. 2. Загальний вигляд експозиції "Коніферетум"

Основними принципами формування колекції були систематичний та біоморфологічний [9]. Зібрана колекція нараховує 219 таксонів з 11 родів (44 види, 4 різновиди, 171 культиварів). Найбільшими за кількістю таксонів є 6 родів, які належать до 4 родин: Pinaceae, Cupressaceae, Taxaceae, Taxodiaceae (табл.). Більшість території ділянки зайнята низькорослими рослинами ялівців, туї та їх культиварами, а також карликовими рослинами ялин і сосен. Переважають рослини з широкопірамідальною, кулеподібною та колоноподібною формами крони. За забарвленням хвої – більшість рослин із зеленим забарвленням (55,0 %), сизим – блакитним, сіруватим (19,5 %), жовтим (17,7 %) і пістрявим (7,8 %).

Багаторічні фенологічні спостереження за колекцією дають змогу прогнозувати успішність інтродукції більшості таксонів: 81,0 % рослин мають I бал зимостійкості за шкалою С.Я. Соколова [13] і 84,7 % – V балів посухостійкості за шкалою С.С. П'ятницького [10].

Колекція роду *Taxus* L. займає на "Коніферетумі" площу 0,05 га і представлена 3 видами, 1 гібридом і 17 культиварами, загальною кількістю 97 екземплярів [Каталог, 2013]. Це найбагатша за таксономічним складом колекція роду серед ботанічних установ не лише України, а й Росії та Білорусі. Принцип створення колекції систематичний, рослини висаджені ландшафтними групами по 3-5 особин одного виду або культивару. Загальна композиція родового комплексу підкреслює різноманітність чагарників за архітектурною формою крони: колоноподібною, кулястою, чашоподібною, сланкою та різноманітним забарвленням хвої: золотистим, золотисто-жовтим, світло-жовтим, блідо-жовтим, строкатим, темно-зеленим, світло-зеленим, блакитнуватим, бронзовим.

Рослини характеризуються високою зимостійкістю (I-II бали) і посухостійкістю (IV-V бали) [13, 10], більшість особин досягли репродуктивної здатності (IV бали за шкалою О.А. Калініченка) і утворюють схоже насіння [5].

На території ділянки хвойних рослин розташовано також композицію "Кам'яний сад", яка займає площу 0,02 га, створена у 2006 р. за художньо-декоративним принципом, де демонструються способи використання трав'яних декоративно-листяних рослин (23 види і 16 культиварів) у сполученні з низькими, карликовими та сланкими формами деревних рослин. Деревні рослини в ландшафтній композиції є домінантами, вони формують пропорції та простір, з них хвойних – 17 і листяних – 14 видів. З хвойних родів представлено: *Chamaecyparis*, *Juniperus*, *Pinus*, *Thuja*, з листяних – декоративно-листяні культивари *Berberis*, ґрунтопокривні – *Euonymus*, низькорослі – *Spiraea*, кулясті – *Viburnum*. Всього колекція "Кам'яного саду" нараховує 455 особин з 70 таксонів [12].

"Розарій" створено у 2008-2013 рр. на площі 0,22 га. Тип планування – регулярний. Ділянка має форму трапеції, поділеної діагональними осями на 9 секторів, які відокремлені доріжками і повторюють за плануванням Сад Діани де Пуатьє (замок Шенонсо, Франція). У секторах представлено 115 сортів *Rosa hybrida* Hort. з 12 садових груп: чайно-гібридні (НТ.), флорибунда (F.), шраби (паркові) (S.), троянди селекції Девіда Остіна (English Rose), виткі великоквіткові (LCl.), мініатюрні (Min.), грандіфлора (Gr.), рамблери (виткі) (R.), поліантові (Pol.), бурбонські виткі (Bourbon, Cl.) 1, патіо (Patіo), спреї (Sprey). Кольори квіток у сусідніх секторах гармонійно поєднуються між собою: білі, світло-рожеві, рожеві, темно-рожеві, темно-червоні, яскраво червоні, оранжеві, жовті.

Кожен із секторів поділений на модулі прямокутної та трикутної форми, яких запроєктовано 100 (рис. 3).

Рис. 3. Видгляд експозиції "Розарій" зверху (2010 р.)

Ділянку рідкісних рослин, яка має площу 0,02 га, створено у 2005-2008 рр. за регулярним типом планування. Рослини, які проходять тут інтродукційне випробування, висаджено за екологічним принципом. Нині колекція ділянки нараховує 58 видів рідкісних рослин, які занесені до Червоної книги України [14]. Найбільше представлено родини – Iridaceae (3 роди), Fabaceae (4), Ranunculaceae (4), Rosaceae (5). За життєвою формою більша частина рослин – це цибулинні та трав'яні багаторічники – 39 видів, решта – чагарнички та чагарники. Деякі види, а саме: *Cerastium biebersteinii* DC., *Euonymus nana* Vieb., *Cephalaria litvinovii* Bobrov, *Astragalus borysthenticus* Klok., *Chamaecytisus podolicus* (Blocki) Klaskova, *Cerasus klokovii* Sobko, *Dryas octopetala* L., *Daphne cneorum* L., *Daphne sophia* Kalen., є вегетативно рухливими, площа розростання яких становить 2,0-15,0 м².

Експозицію деревних ліан, яку теж розміщено в науковій зоні дендропарку, створено у 2007 р. Колекція нараховує 36 таксонів, які відносяться до 17 родів та 13 родин. Вона демонструє різноманіття деревних ліан за способом прикріплення до опори – виткі види з родів: *Celastrus* L., *Lonicera* L., *Menispermum* L.; вусиконосні – *Vitis* L., *Parthenocissus* Planch.; коренелазячі – *Campsis* Lour., *Hedera* L. та ін.). Рослини відрізняються за кольором квіток – від зелених (*Celastrus*, *Vitis*, *Parthenocissus*), білих (*Lonicera*, *Menispermum*) до червоних (*Campsis*, *Lonicera*); за формою плодів – ягода (*Lonicera*, *Menispermum*, *Ampelopsis* Michx.), коробочка (*Campsis* та види родини Celastraceae); за прийомами використання в озелененні: ґрунтопокривні (*Parthenocissus quinquefolia* (L.) Planch., *Hedera helix* L.), декорування вертикальних поверхонь (*Parthenocissus tricuspidata* (Sieb. et Zucc.) Planch. 'Veitchii', види роду *Campsis*) та декоративних опор (*Lonicera*, *Menispermum*, *Campsis*).

Науково-колекційну ділянку трав'яних багаторічних рослин, яка займає площу 0,8 га, створено у 2004-2010 рр. Колекція налічує 211 видів, 8 форм та 128 культиварів, що належать до 48 родин та 125 родів. Дводольні рослини ста-

новлять 63,2 % від загальної кількості. За морфологічними, екологічними та декоративними ознаками колекція представлена трьома великими групами. Рід *Iris* L. налічує 7 видів, 1 підвид та 38 культиварів. Група гідрофільних півників налічує 3 види та 11 культиварів. Низькорослі півники представлені 18 культиварами *Iris pumila* L. Найбільш привабливою для відвідувачів у період цвітіння у травні-липні є група *Iris* x *hybrida* hort. (27 культиварів), палітра забарвлення квітів якої варіює від білого до майже чорного.

За барвистістю цвітіння колекція роду *Heimerocallis* L. (4 види та 21 культиварів) не поступається півникам. У групу рослин з квітками жовтого кольору об'єднані види і сорти з лимонним, жовтим, золотистим, цеглястим, буро-рудим та абрикосовим забарвленням (*H. lilio-asphodelus* L., *H. x hybrida* 'Comandment' та ін.); червоного (оранжево-червоні, малинові, вишневі від світлих тонів до майже чорних – *H. x hybrida* 'Cristofer Columb', *H. x hybrida* hort. 'Alan Adair'), рожевого (лососеві, лососево-рожеві, рожеві – *H. x hybrida* 'Liting Ledi', *H. x hybrida* 'Siloam Double Classich'), пурпурного (лавандові, бузкові, фіолетові – *H. x hybrida* 'Entrapment', *H. x hybrida* 'Hundredth Anniversar'). Серед декоративно-листяних трав'яних рослин одне з провідних місць займає колекція роду *Hosta* Tratt. (9 видів та 8 культиварів).

Цікава для відвідувачів також колекція роду *Paeonia* L., яка представлена як культивиарами, так і дикорослими видами. Тут зібрані види, що охороняються Червоними книгами України (*P. tenuifolia* L.) та Молдови (*P. peregrina* Mill.), лікарські види (*P. officinalis* L.). У колекції є 2 культивари французької селекції *P. x hybrida* hort. 'Festiva Maxima' (1858) та *P. x hybrida* 'Edulis Superba' (1824).

Висновки. Специфікою сучасних ботанічних установ стає зосередження основної уваги на екологічному вихованні відвідувачів. Багатий таксономічний склад колекцій, зібраних на експозиційних ділянках дендропарку, їх науковий та естетичний потенціал надає змогу підвищувати рівень екологічної просвіти населення: проводити науково-дослідні роботи, привчати відвідувачів дотримуватися відповідних правил поведінки в природі, пропагувати ідеї охорони природи та збереження біорізноманіття; знайомити з рослинами в комплексі з навколишнім середовищем, ілюструвати на конкретних прикладах знання з ботаніки та екології, розвивати спостережливість і оцінювати вплив антропологічного навантаження на рослини та екосистеми.

Література

1. Байрак О.М. Проблеми збереження, відновлення та оптимізації історичних садово-паркових об'єктів / О.М. Байрак // Збереження та реконструкція ботанічних садів і дендропарків в умовах сталого розвитку : матер. IV Міжнар. наук. конф., присвяч. 225-річчю дендрологічного парку "Олександрія", 23-26 вересня 2013 р. – Біла Церква, 2013. – Ч. 1. – С. 10-12.
2. Галкін С.І. Досвід освітньо-виховної діяльності дендрологічних парків НАН України (на прикладі дендропарку "Олександрія") / С.І. Галкін // Інтродукція рослин : міжнар. наук. журнал. – 2011. – № 3. – С. 89-92.
3. Галкін С.І. Государственный дендрологический парк "Александрия" НАН Украины: 225-летняя история и перспективы / С.И. Галкин // Збереження та реконструкція ботанічних садів і дендропарків в умовах сталого розвитку : матер. IV Міжнар. наук. конф., присвяч. 225-річчю дендрологічного парку "Олександрія", 23-26 вересня 2013 р. – Біла Церква, 2013. – С. 3-9.
4. Демидов А.С. Экологическое образование как одна из важнейших задач стратегии ботанических садов России по сохранению биоразнообразия растений / А.С. Демидов, С.А. Потапова // Учебная и воспитательная роль ботанических садов и дендропарков : матер. Междунар. науч. конф., 21-24 сентября 2009 г. – Симферополь, 2009. – С. 198-202.

5. Дендрология : метод. указания и задания по лабораторным занятиям и учебным практикам / сост. А.А. Калинин. – К. : Изд-во УСХА, 1989. – 53 с.
6. Каталог деревянных растений дендрологического парка Олександрія" НАН Украины : довідник / відп. ред. С.І. Галкін. – Біла Церква, 2013. – 62 с.
7. Каталог трав'яных растений дендрологического парка Олександрія" НАН Украины : довідник / відп. ред. С.І. Галкін. – Біла Церква, 2013. – 65 с.
8. Шумик М.І. Колекційно-експозиційні ділянки як об'єкти садово-паркового ландшафту / М.І. Шумик, О.Л. Рубцова, В.Ф. Пилипчук, Н.А. Казанська та ін. // Інтродукція рослин : міжнар. наук. журнал. – 2005. – № 3. – С. 52-60.
9. Лаптев О.О. Інтродукція та акліматизація рослин з основами озеленення / О.О. Лаптев. – К. : Вид-во "Фітосоціоцентр", 2001. – 128 с.
10. Пятницький С.С. Практикум по лесной селекции / С.С. Пятницький. – М. : Изд-во "Сельхозгиз", 1961. – 271 с.
11. Багрова Л.А. Роль ботанических садов в реализации концепции устойчивого развития / Л.А. Багрова, Л.П. Вахрушева, Л.Я. Гаркуша, А.И. Репецкая // Учебная и воспитательная роль ботанических садов и дендропарков : матер. Междунар. науч. конф., 21-24 сентября 2009 г. – Симферополь, 2009. – С. 13-15.
12. Рубис В.Л. Коллекционно-экспозиционный участок "Каменный сад" в дендропарке "Александрия" – пример использования растений в садовом дизайне / В.Л. Рубис // Ландшафтная архитектура в ботанических садах и дендропарках : матер. Междунар. науч. конф., 8-11 июня 2011 г. – К. : Вид-во "Лібра", 2011. – С. 244-248.
13. Соколов С.Я. Современное состояние теории акклиматизации и интродукции растений / С.Я. Соколов // Інтродукція рослин і зелене будівництво. – М. : Изд-во "Наука", 1957. – Вып. 5. – С. 34-42.
14. Червона книга України. Рослинний світ / відп. ред. Я.П. Дідух. – К. : Вид-во "Глобал-консалтинг", 2009. – 900 с.

Калашикова Л.В., Рубис В.Л., Дойко Н.М., Бойко Н.С., Кривдюк Л.М., Катрєвич М.В. Экспозиционные участки Государственного дендрологического парка "Александрия" НАН Украины как объекты экологического просвещения и воспитания

Представлены данные общего коллекционного фонда фитообразия Государственного дендрологического парка "Александрия" НАН Украины, год создания и таксономический состав ботанических коллекций экспозиционных участков: "Фрутицетум", "Кониферетум", "Сирингарий", "Редкие растения", "Розарий", "Вьющиеся растения", "Травянистые многолетники". Освящены основные принципы формирования коллекций – систематический, биоморфологический и художественно-декоративный. Отмечен научный и эстетический потенциал экспозиционных участков как объектов экологического просвещения и воспитания посетителей.

Ключевые слова: экспозиционные участки, ботанические коллекции, красивоцветущие кустарники, редкие растения, вьющиеся растения, травянистые многолетники, экологическое просвещение.

Kalashnikova L.V., Rubis V.L. Doiko N.M., Boyko N.S., Krivdyuk L.M., Katrevich M.V. Exposition Areas of the State Dendrological Park "Alexandria" of the National Academy of Sciences of Ukraine as the Objects of Ecological Education

Some information of the general collection fund of the State Dendrological Park "Alexandria" of the National Academy of Sciences of Ukraine is provided. The year of foundation and a taxonomic composition of the botanical exposition areas: "Fruticetum", "Coniferetum", "Syringarium", "Rare plants", "Rosarium", "Climbing plants", "Herbaceous perennials" are presented. The basic principles of collections are assumed to be systematic, biomorphological and art deco. The scientific and aesthetic potential of botanical exposure areas as the objects of ecological education of visitors are characterized.

Key words: exposition areas, botanical collections, blossoming shrubs, rare plants, climbing plants, herbaceous perennials, environmental education.